

**Спілка економістів України
Національний університет водного
господарства та природокористування
Інститут Європейської інтеграції**

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПРИРОДНО-
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ:
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА ІНВЕСТИЦІЇ**

Збірник наукових праць

*Випуск XIX
№ 2*

**Київ, СЕУ / Рівне, НУВГП
2013**

УДК 332.1:336:330.322
ББК 65.9.49:65.9.26
П78

*Рекомендовано до друку вченою радою Національного
університету водного господарства та природокористування.
(Протокол 5 від 31 травня 2013 року)*

Видання засновано у 1995 році. Затверджено постановою президії ВАК України від 11 жовтня 2000 року № 1-03/8, внесено до переліку №6 фахових видань. Пролонговано постановою президії ВАК України від 18 січня 2007 року №1 – 05/1 (перелік №19) наукових фахових видань України, також 1 липня 2010 року №1-05/5 (перелік, п. 138)

Редакційна колегія:

Павлов В.І., д.е.н., проф., (головний редактор); Лазарішина І.Д., д.е.н., проф., (заступник гол. ред.); Меліхова Т.А., к.геогр.н., доцент, (відповід. секретар); Гринчуцький В.І., д.е.н., проф.; Галиця І.О., д.е.н., проф.; Гуменюк В.Я., д.е.н., проф.; Євдокименко В.К., д.е.н., проф.; Кравців В.С., д.е.н., проф.; Левицька С.О., д.е.н., проф.; Павліха Н.В., д.е.н., проф.; Римар М.В., д.е.н., проф.; Стельманчук А.М., д.е.н., проф.; Хвесик М.А., д.е.н., проф.; Шурик М.В., д.е.н., проф.

Рецензенти:

Губанова О.Р. – доктор економічних наук, професор;
Ступень М.Г. – доктор економічних наук, професор;
Ячменева В.М. – доктор економічних наук, професор.

Збірник наукових праць висвітлює результати досліджень проблем фінансової політики та інвестиційного сприяння процесам сталого просторового розвитку регіону. Розглядаються теоретичні, методологічні і практичні аспекти трансформації економіки та соціальної інфраструктури, екологізації та раціонального природокористування.

Загальнодержавне видання. Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України № 10457 серія КВ від 27.09.2005 р.

УДК 332.1:336:330.322
ББК 65.9.49:65.9.26

© Спілка економістів України, 2013
© Національний університет водного господарства та природокористування, 2013
© Інститут Європейської інтеграції, 2013

ЗМІСТ

Розділ 1. Інтеграція та інноваційна трансформація.....	6
Koniakhina T. V. <i>Economic problems of environmental management in Ukraine.....</i>	6
Булишева Д. В., Криницька О. О. <i>Економіко-екологічні основи ефективного розвитку приміських територій на засадах ринкового підходу.....</i>	12
Загвойська Л. Д., Шпек М. В. <i>Превентивні бізнес-стратегії: досвід для України....</i>	21
Оскольський В.В., Панасюк О.І. <i>Особливості організації торгівлі цінними паперами на фондовому ринку.....</i>	30
Сіпайло А. Г. <i>Екологічні інновації як засіб забезпечення економічної безпеки підприємства.....</i>	41
Розділ 2. Менеджмент, маркетинг та логістика.....	50
Акімова А. М. <i>Аналіз діяльності ломбардних установ в Україні....</i>	50
Белоусова К. О. <i>Ресурсний потенціал розвитку підприємства: зміст та основні ознаки.....</i>	58
Лутова М. С. <i>Напрями вдосконалення державної інвестиційної політики в контексті сталого розвитку.....</i>	66
Нетепчук В. В. <i>Процесний підхід в управлінні підприємством.....</i>	74
Павлов К. В. <i>Тенденції розвитку інвестиційно-житлових відносин.....</i>	85
Палига Є. М. <i>Економічна ефективність інвестиційної діяльності корпорацій видавничо-поліграфічної галузі .....</i>	93
Сазонець О. М. <i>Організація електронної торгівлі на сучасному етапі розвитку.....</i>	100

Чуприна А. І., Остапчук А. В. Оцінка економічної безпеки та можливості її застосування для депресивного регіону.....	110
Чорна Н. П. Передумови та фактори інноваційного розвитку сфери виробництва продуктів харчування.....	119
Юшкевич О. О. Формування системи економіко-екологічних індикаторів розвитку сільськогосподарських підприємств.....	126
Розділ 3. Соціальна інфраструктура та екологізація...	134
Векалич О. О. Чинні інструменти стимулювання екологічної модернізації національного господарства.....	134
Воронкова А. Е., Хомош Ю. С., Кокура К. В. Чинники впливу на формування екологічної культури підприємства.....	144
Галушкіна Т. П., Дем'яненко С. Г. Механізми інституційного забезпечення формування вуглецевого ринку в контексті екологізації економіки України.....	150
Ковшун Н. Е., Лесь А. В. Особливості формування екологічних проектів.....	160
Костюкевич Р. М., Кузнецова Т. О. Якість сільськогосподарської продукції: теоретико-практичні аспекти.....	167
Коцан А. М., Пивоварчук Л. В. Динаміка зростання грошових доходів населення регіону.....	172
Олейник В. В. Управління екосистемами регіону.....	179
Павлов В. І., Мазурик С. М., Хомюк Н. А. Екологічна оцінка земель сільськогосподарського призначення регіону.....	187
Павлов В. І., Пивоварчук Л. В. Особливості забезпечення соціальної відповідальності держави, бізнесу та громадських організацій.....	194

Першко Л. О., Акімова А. О. Зарубіжний досвід недержавних пенсійних фондів в аспекті формування і використання фінансових ресурсів	203
Тимошенко Д. В., Устенко А. О. Шляхи гармонізації людських стосунків у контексті тімблдингу.....	210
Розділ 4. Природокористування та ресурсозбереження	218
Біньковська О. В., Тютюнник Г. О. Еколого-економічні аспекти оцінки впливу техногенного забруднення ґрунтів в Україні.....	218
Клименко О. М., Мамай О. М. Екологічна безпека регіону: підходи до формування методики оцінювання на рівні області.....	226
Мандигра М. С., Куцан О. Т., Шевцова Г. М., Романко М. Є., Оробченко О. А., Герілович І. О. Вивчення впливу генно-модифікованої сої лінії MON 89788 на організм лабораторних тварин.....	233
Павлов В. І., Гримак О. А., Яковюк В. А. Економіко-екологічна оцінка процесів водокористування в регіоні.....	241
Павлова І. І., Федина К. М. Моніторинг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в регіоні.....	251
Повная О. С. Інноваційні методи державного управління сферою утилізації твердих побутових відходів у промислового регіоні.....	261
Сорока М. П., Мельничук В. Г., Мандигра М. С., Лисиця А. В. Перспективи використання цеоліт-сметитових туфів Волино-Поділля в екологічно чистому виробництві.....	268

УДК 364.46

В. І. ПАВЛОВ
Л. В. ПИВОВАРЧУК

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

В статті проаналізовано особливості забезпечення соціальної відповідальності держави, бізнесу та громадських організацій. Визначено сутність, значення та роль цих понять для покращення рівня життя населення.

In this paper the characteristics of the social responsibility of the state, business and civil society organizations are analyzed. The essence, importance and role of these concepts for improving of living standards are determined.

Ключові слова: соціальна відповідальність держави, корпоративна соціальна відповідальність, державно-приватне партнерство, громадські організації.

Вступ. Розбудова високорозвиненої соціальної держави в Україні стала вкрай необхідним явищем і визначила актуальну потребу в формуванні концептуальної моделі і механізмів функціонування такої держави. Активна та ефективна соціальна політика повинна стати міцним підґрунтям всебічного інноваційного, соціального розвитку країни, інтегрування в Європейський Союз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню соціальної відповідальності приділяло увагу багато зарубіжних та вітчизняних вчених. Концептуальні підходи до вивчення проблеми формування і розвитку відповідальності держави, бізнесу і громадськості містяться у працях таких авторів: Х. Боуена, М. Фрідмана, Ф. Котлера та ін. Теоретичні основи для дослідження взаємодії держави, бізнесу та громадськості викладені у працях В. Бульби, Т. Ганслі, Є. Демідова, Н.

© Павлов В. І. – д.е.н., професор Національного університету водного господарства та природокористування;

© Пивоварчук Л. В. - аспірант Національного університету водного господарства та природокористування

Діденко, О. В. Коцця, І. Лаврова, Е. Лібанової, С. Мельника, О. Палія, В. Понікарова, І. Савченко, Т. Семигіна, О. Скомарохова, В. Скуратівського, А. Шевчука та ін.

Невирішені частини проблеми. Взаємовідносини бізнесу та суспільства, держави та бізнес-структур досі мають суперечливий характер, динамічно розвиваються в умовах мінливості політичної, соціально-економічної ситуації в країні та світі, а отже потребують постійного моніторингу та коригування механізмів взаємодії.

Метою дослідження є визначення особливостей забезпечення соціальної відповідальності суб'єктів господарювання різних форм власності (суб'єктів бізнесу), держави, громадян, профспілкових та громадських організацій.

Викладення основного матеріалу. За діючою Конституцією (ст. 1) Україна проголошується демократичною, правовою, соціальною державою. Термін "соціальна держава" уперше було запропоновано в середині XIX ст. відомим німецьким державознавцем і економістом Лоренцем фон Штейном (1815 – 1890 рр.). Він вважав, що ідея держави полягає у відновленні рівності і свободи, у піднятті нижчих, знедолених класів до рівня багатих і сильних [1, с. 215]. Головним атрибутом соціальної держави є реальна відсутність бідних, а не декларативне проголошення допомоги соціально вразливим верствам. Світова практика свідчить, що на сьогодні дієвими є два способи забезпечити соціальну захищеність громадян: по-перше, держава сама здійснює перерозподіл національного багатства шляхом фінансування соціальних програм; по-друге, держава надає громадянам можливість забезпечити себе пенсією, коштами на випадок хвороби тощо, а також надає право вибору тієї чи іншої соціальної послуги на ринку [2].

Будь-яка держава в тій чи іншій мірі соціальна, так як у міру можливості вона прагне до поліпшення рівня життя населення, реалізації пріоритетних національних проектів у сфері охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства, агропромислового комплексу, демографічної політики, посилення соціальної відповідальності бізнесу [3, с. 88-89]. Можливості держави виконувати свої функції залежать від результатів виробництва, від обсягу прибутку та перерозподілу цього прибутку через фіскальну систему.

Покращення кількісних та якісних характеристик суспільного виробництва створює можливості для розширення державою своїх соціальних функцій.

Соціальна відповідальність громадянина виражається в його активній життєвій позиції, у прагненні до максимального розкриття власного творчого потенціалу, дотриманні норм соціальної поведінки, насамперед – у свідомій передачі громадянином частини власності (у вигляді податків) на суспільні витрати [4].

Соціальна відповідальність профспілкових і громадських організацій проявляється в: удосконаленні нормативно-правової бази у сфері трудових відносин і соціального партнерства; підвищенні ролі профспілкових та громадських організацій як посередників соціального партнерства між громадянином і державою; збалансуванні інтересів різних соціальних верств, категорій, груп населення шляхом удосконалення механізмів проведення колективних переговорів, консультацій, укладення угод відповідних рівнів, колективних договорів на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності; сприянні розвитку солідарності громадян у їхній повазі до права і закону [5, с. 61].

В Україні досі контроль за виконанням державою своїх функцій з боку громадськості не реалізовано повною мірою. Для поліпшення ситуації мають відбуватися два паралельні процеси:

- громадські інституції повинні стати необхідними для влади – розробляти ті продукти й здійснювати послуги, які влада без них якісно зробити не може;

- влада повинна ефективно використовувати потенціал громадських організацій щодо розробки та впровадження державної політики і законів [6, с. 212].

Соціальна відповідальність держави полягає у розробленні та реалізації внутрішньої та зовнішньої соціально-економічної політики; формуванні правової основи господарювання, спрямованої на стабільне забезпечення високого рівня життя та зайнятості населення, соціального захисту та соціальної допомоги; створення умов для ефективного розвитку всього суспільства; у розробленні та виконанні затверджених загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку [7, с. 214].

Головна увага при визначенні пріоритетів економічного розвитку має надаватися потребам людини як найвищій цінності суспільства, у відповідності з якими будується державна соціальна політика [8, с.21].

На сьогодні держава взяла на себе всю повноту відповідальності за утримання непрацевдатної, та з частковою втратою працевдатності частини населення. Соціальну відповідальність несе передусім держава в особі її законодавчих і виконавчих органів. Саме держава може і має створити справедливі і прозорі правила діяльності всіх суб'єктів і всіх громадян й ефективну систему контролю, яка б забезпечувала їх виконання. Проте це не зменшує важливості соціальної відповідальності також усіх людей — членів суспільства, і всіх організацій, у тім числі й бізнесових [9, с. 212].

Останнім часом в силу економічних реалій, а також під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників, держава нині не спроможна повною мірою та у достатньому, відповідно до європейських стандартів, обсязі забезпечити фінансування соціальної сфери. Для України найбільш прийнятною є форма "державно-приватного партнерства", яка дозволяє вирішувати питання соціального характеру у взаємодії "влада-бізнес" шляхом взаємного конструктивного консенсусу.

Державно-приватне партнерство в Україні — система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами. Інструмент державно-приватного партнерства є альтернативою приватизації, так як перше не передбачає переходу права власності від держави до приватного інвестора на весь термін реалізації проекту. Від впровадження ДПП матиме переваги як держава, так і приватний бізнес.

Результати соціологічних опитувань засвідчують, що на думку підприємців, основними сферами, які потребують соціальних проектів є такі: допомога дітям-інвалідам - 69 %;

допомога інвалідам, людям похилого віку, знедоленим 60%; охорона здоров'я – 58%; освіта – 50%; екологія – 39%; наука – 30%; культура, мистецтво 22% [10]. Прагнення України до повноправного членства в Європейському Союзі вимагає дотримання загальноприйнятих міжнародних стандартів, зокрема забезпечення співпраці держави з недержавними організаціями та бізнесом у сфері соціальної роботи. Водночас існує низка чинників, що стоять на перешкоді їх взаємодії: недосконалість нормативно-правової бази, що регулює відносини у сфері партнерства влади, бізнесу, інститутів громадянського суспільства, недосконалість механізмів державного регулювання соціальної роботи, зокрема правового, адміністративного, економічного, мотиваційного, політичного та інших; незначний досвід діяльності недержавних організацій у сфері соціальної роботи [11, с. 39].

Спільні, узгоджені дії держави, бізнесу і суспільства лежать в основі впровадження ідей сталого розвитку. Нині сполучною ланкою між державою бізнесом та суспільством, що стимулює, впливає на забезпечення сталого розвитку, є корпоративна соціальна відповідальність (КСВ). Це добровільна діяльність компаній приватного і державного секторів, спрямована на дотримання високих стандартів діяльності, соціальних стандартів роботи з персоналом, мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище, створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством і державою, покращення результативності бізнесу та показників прибутковості в довгостроковому періоді.

На необхідність створення взаємодії бізнесу та суспільства і поширення ідей соціальної відповідальності бізнесу в Україні вказує низка причин: загальне скорочення тривалості життя населення та його старіння, великий обсяг від'їзду кваліфікованих кадрів за межі країни; надмірна диференціація доходів, майнове розшарування та зубожіння значної частки населення; повільне вирішення проблеми бідності населення; високий рівень «гінізації» економіки та ринку праці; нерозвинена нормативно-законодавча база щодо благодійності, меценатства та спонсорства; недостатня участь бізнесу у вирішенні соціально значущих питань [12].

Тому держава повинна стимулювати приватний сектор виробляти суспільні та соціально значимі блага, використовуючи дотації, субсидії, субвенції, пільги. В більшості країн ЄС у різній формі розроблені та функціонують державні програми підтримки і стимулювання соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Завдяки цим програмам держава визначає бажану поведінку для бізнесу, долучає компанії приватного і державного секторів до спільного виконання соціально важливих завдань, матеріально стимулює бізнес до соціально відповідальної діяльності тощо. СВБ в Україні перебуває в стадії становлення. Найбільш активними у цій сфері є, насамперед, представництва іноземних компаній, які переносять на українське підґрунтя сучасні світові практики [13, с. 2-4].

Міжнародною Асоціацією з стандартизації (ISOTMB), був розроблений проект соціальної відповідальності (WC SR № 113, 2007-7-23; ISO/WD 2600). У цьому документі підкреслюється зростання потреби у підвищенні соціальної відповідальності бізнесу перед навколишнім середовищем. Цей документ має прикладний характер, він спрямований на універсалізацію соціальної відповідальності як механізму підвищення значущості оцінки соціальних наслідків діяльності економічних суб'єктів, тобто бізнес-структур. На думку авторів, такий міжнародний стандарт повинен сприяти підвищенню ролі соціально-відповідальної поведінки економічних суб'єктів, зменшити негативні соціальні наслідки виробничої діяльності останніх. У цьому сенсі соціальна відповідальність розглядається як механізм регулювання взаємодії бізнес-структур з навколишнім середовищем, територіальними спільнотами [14].

Питання соціальної відповідальності розглядаються переважно з позиції корпоративної соціальної відповідальності. Як наслідок, було розроблено і опубліковано 1 листопада 2010 р. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 і його український аналог ДСТУ ISO/CD 26000:2009 ISO 26000 призначений для того, щоб дати організаціям рекомендації щодо соціальної відповідальності і може використовуватися в якості елемента реалізації державної політики.

Соціальна відповідальність бізнесу для держави дає такі позитивні результати:

- вирішення суспільних соціальних проблем: позитивні тенденції в питаннях безробіття, екології, освіти, медицини, спорту, захисту дітей та молоді тощо;
  - покращення соціально-економічних показників, збільшення рейтингу в міжнародних звітах конкурентоспроможності країн;
  - зменшення витрат державних коштів на соціальні заходи та отримання можливості їх спрямування в інші пріоритетні напрями;
  - розвиток соціального підприємництва, що усвідомлює відповідальність за інших членів суспільства, зміна характеру відносин держави та суб'єктів господарювання;
  - зменшення рівня "тіньової економіки";
  - збільшення довіри населення до державних органів влади як гарантів захисту його інтересів; збільшення упевненості у майбутньому;
  - збільшення інноваційності економіки країни, якісного рівня товарів та послуг, як наслідок – можливості залучення інвестиційних коштів;
  - підвищення "якості життя" суспільства [15, с. 413]. Соціально відповідальна поведінка приносить вигоду бізнесу завдяки:
    - поліпшенню репутації та позиції на ринку;
    - збільшенню лояльності клієнтів;
    - зростанню довіри населення до діяльності компанії, її товарів та послуг;
    - більш ефективному управлінню ресурсами, скороченню витрат;
    - підвищенню мотивації та лояльності працівників;
    - відповідності нормам і стандартам світової економічної спільноти;
    - створенню й використанню нових можливостей для бізнесу.
- Іншими словами, соціальна відповідальність - це спосіб покращити ефективність роботи тієї чи іншої компанії як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді, це усвідомлення сталого розвитку [16, с. 30].

Що стосується переваг для суспільства, то вони будуть такими:

- удосконалення та розвиток соціальної захищеності населення;
- можливість залучення інвестицій у певні суспільні сфери;
- можливість підтримки громадських ініціатив, інноваційних проектів;
- можливість встановлення партнерських відносин між бізнесом, владою і громадськістю;
- розвиток соціальної і творчої активності населення, збереження та використання "інтелектуального ресурсу" на потреби країни;
- збільшення матеріальної бази, що оподатковується податком, та сплата податків.

Бібліографія

1. Stein L. von. *Gegenwart und Zukunft der Rechts- und Staatswissenschaften Deutschlands* / L. von. Stein. – Stuttgart, 1876.
2. Крюков О. І. **Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави** // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Magistr", 2010. – № 1 (37). – 464 с.
3. Любохинець А.С. **Інституційні аспекти становлення соціальної держави за умов ефективної соціальної політики** / Любохинець А.С. // Вісник соціально-економічних досліджень, 2012 рік, випуск 1 (44). – с. 87-93.
4. Ільчук А. І., Давидюк О. О., Сивак А. В. **Концепція соціальної держави в Україні (проект)**. [Електронний ресурс]. – Доступ: http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=31:2010-06-13-21-09-40&catid=20:2010-06-13-21-06-26&Itemid=27
5. Новіков В. **Колективно-договірне регулювання трудових відносин в Україні (історичний аспект)** / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 1998. – № 3. – С. 26–30.
6. В. М. Гейць. **Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь** / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
7. Осінська О. Б. **Значення держави в соціально зорієнтованій ринковій економіці** / Осінська О. Б. // Науковий вісник НАТУ України. – 2009. – Вип. 19.5. – с. 211-218.
8. Згуровський М. З. **Україна в глобальних вимірах сталого розвитку** // **Конкурентоспроможність: країна, регіон,**

підприємство / Рада конкурентоспроможності України; За ред. Полунесєва Ю. В.-К. : ААТ&К, 2006. – с. 14-35.

9. Єлагін В. П. **Формування соціетальної соціальної держави в умовах демократичного транзиту** / В. П. Єлагін // Актуальні проблеми державного управління: Зб. Наук.пр. – Х. : Вид-во Хар П НАДУ, 2012. - № 1 (35). – с. 207-215.

10. Жук В. **Напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні** / В. Жук; Нац. ін-т стратег. досліджень. – 2007. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/November/13.htm>

11. Горбатюк С. Є. **Роль влад, недержавних організацій і бізнесу в колі суб'єктів соціальної роботи в Україні** / Горбатюк С. Є. // (Державне регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2010 р./ за заг. ред. д. е. н., проф. О. Ю. Амосова. – Х. 2010. – 216 с.

12. С. В. Мельник, к.е.н., В. Д. Матросов, М.К.Гаврицька. **Концепція формування в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу** [Текст]: (Проект) / С. В. Мельник, В. Д.Матросов, М. К.Гаврицька / Міністерство праці та соціальної політики, Науково-дослідний інститут соціально-трудоких відносин. – Луганськ, 2008.

13. **Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.conf.eu.org/assets/files/propositions/CSR_Concept_Draft_edited_01.02.11.doc

14. **Руководство по социальной ответственности. Международный стандарт. ISOMB/WCSR №113, 2007, ISO/WD 2600.**

15. Ворона О. В. **Соціальна відповідальність як сучасна концепція бізнесу** / О. В. Ворона // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 410–417.

16. Шаповал В. М. **Мотиви та вигоди соціально відповідальної діяльності: досвід розвинутих країн** / В. М. Шаповал // Вісник Академії митної служби України : Дніпропетровськ, 2008, N № 2. – С. 24-32.

Рецензент: д.е.н., професор Павлов В.І.

УДК 336.1

Л. О. ПЕРШКО
А. О. АКІМОВА

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НЕДЕРЖВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

У статті досліджено зарубіжний досвід недержавних пенсійних фондів та визначено позитивні чинники розвитку пенсійного ринку.

In this article investigates the international experience of pension funds and defined the positive factors of the pension market.

Ключові слова: пенсійний фонд, недержавний пенсійний фонд, активи, ризик, фондовий ринок.

Постановка проблеми. Реформування пенсійного забезпечення обумовлене низкою об'єктивних чинників, головними з яких є дисбаланс демографічної структури населення та малий розмір пенсійних виплат для більшості пенсіонерів на тлі стрімко зростаючого дефіциту Пенсійного фонду України. Єдиним шляхом подолання зазначених проблем може бути розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ). З практичних набутих розвинутих країн відомо, що найбільш конкурентоспроможними, законодавчо захищеними та системно функціонуючими фінансовими посередниками, здатними мобілізувати достатні обсяги довгострокових фінансових ресурсів та трансформувати їх в інвестиційний ресурс, є саме недержавні пенсійні фонди (НПФ).

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду недержавних пенсійних фондів в аспекті формування і використання фінансових ресурсів.

Значний вклад у розвиток теорії методології та методів

© Першко Л.О. – к.е.н., доцент Національного університету державної податкової служби України;

© Акімова А.О. – студентка Національного університету державної податкової служби України

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПРИРОДНО-
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ:
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА ІНВЕСТИЦІЇ**

Збірник наукових праць
Випуск XIX
№ 2

Укладач **Павлов В.І.**

Комп'ютерний набір, верстка і дизайн **Тарасюк В.Д.**

Підписано до друку 31.05.2013 р. Формат 60×84¹/16.

Папір друкарський № 1. Гарнітура Bookman.

Друк різнографічний.

Ум.-друк. арк. 16,6. Обл.-вид. арк. 17,4.

Тираж 100 прим. Зам. № 3505.

Видавець і виготовлювач
Редакційно-видавничий відділ
Національного університету
водного господарства та природокористування
33028, Рівне, вул. Соборна, 11.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
РВ № 31 від 26.04.2005 р.